

УДК 330.3:338.49

JEL classification: B 490; O 018; R 590

Тульчинський Р. В.

*канд. економ. наук, доцент,
завідувач кафедри менеджменту і публічного адміністрування,
ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет
імені академіка Юрія Бугая»*

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ЯК ЧИННИК МОДЕРНІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ РЕГІОНАЛЬНИХ СУСПІЛЬНИХ СИСТЕМ В УМОВАХ СТАНОВЛЕННЯ НОВОГО РЕГІОНАЛІЗМУ В УКРАЇНІ

У статті в результаті дослідження генезису наукової думки щодо модернізації економіки дано авторське тлумачення даної економічної категорії. Встановлено, що під модернізацією економіки регіональних суспільних систем слід розуміти не тільки інноваційно-технологічне оновлення засобів виробництва, а розуміти як цивілізаційно-суспільний, революційно-проогресивний та незворотній процес, який включає розроблення та запровадження нових підходів до розвитку суспільних систем та нових методів соціально-економічного регулювання на регіональному рівні, що, у свою чергу, призведе до оновлення економічних взаємовідносин, пропорційності використання факторів виробництва, нівелювання регіональних диспропорцій, формування ефективних регіональних та міжрегіональних зв'язків, передумов розширеного відтворення самоорганізації господарського життя на певній території.

Модернізація призводить до надання регіонам нових властивостей на основі оновлення форм, методів та принципів господарювання із використанням нових виробничо-технологічних та інформаційних засобів і прийомів, які трансформують відносини у регіональних суспільних системах та економіці країни в цілому. Обґрунтовано, що серед детермінант становлення нового регіоналізму в Україні та модернізації регіональних суспільних систем необхідно виділити процес децентралізації владних повноважень. Децентралізація влади має бути поштовхом до модернізації регіональних суспільних систем, а також розроблення та впровадження нових стратегій розвитку регіонів за умов врахування механізмів децентралізації.

Ключові слова: новий регіоналізм; модернізація економіки; децентралізація; розвиток; регіональна суспільна система.

Постановка проблеми. Становлення нового регіоналізму в Україні вимагає пошуку інституціональних та управлінських детермінант спроможних сприяти вирішенню складних соціально-економічних проблем, забезпечити сталий розвиток регіональних суспільних систем та національної економіки в цілому. На заміну традиційним підходам, які

могли забезпечити сталий розвиток в минулому, необхідним є розроблення та впровадження підходів, здатних сприяти модернізації економіки [4, с. 38].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемам модернізації економіки України в умовах становлення нового регіоналізму присвячено праці вітчизняних науковців, а саме: О. Білоруса, І. Бураковського, М. Бутко, Є. Василькова, З. Варналія, А. Гальчинського, Б. Губського, М. Гетьманчука, І. Зварич, Т. Кальченка, Д. Лук'яненка, В. Новицького, Ю. Пахомова, В. Рокочої, О. Чугріни, В. Чужикова, Г. Щедрової, І. Яковюка й ін.

Проте віддаючи належне науковому доробку вчених, необхідно зазначити, що проблематика модернізації регіональних суспільних систем в умовах становлення нового регіоналізму в Україні вимагає подальших наукових розвідок, що зумовлює актуальність дослідження у даному напрямі.

Метою статті є обґрунтування процесу децентралізації як чинника модернізації економіки регіональних суспільних систем в умовах становлення нового регіоналізму в Україні. Для досягнення поставленої мети було вирішено такі завдання: визначено генезис наукової думки щодо поняття «модернізація економіки» та дано авторське тлумачення даної категорії; виділено процес децентралізації владних повноважень серед інституціональних детермінант становлення нового регіоналізму в Україні як чинника модернізації регіональних суспільних систем.

Виклад основного матеріалу. До економічних концепцій, що описують модернізацію необхідно віднести теорії таких науковців, як М. Вебера, Е. Дюркгейма, О. Конта, Г. Спенсера, Ф. Тьонніса та інших. Генезис наукової думки щодо концепції модернізації розглядає модернізацію як процес перетворення традиційного аграрного виробництва до індустріального, з точки зору трансформації системи суспільного відтворення.

Розвиток наукової думки сприяє розгляду модернізації як процесу, що забезпечує еволюційну трансформацію розвитку суспільного виробництва та перехід від індустріального розвитку до постіндустріального чому сприяють інтеграційні процеси та становлення парадигми нового регіоналізму, що у свою чергу не можливо без задіяння інституціональних та управлінських детермінант його становлення.

Поняття «модернізація економіки» увійшло у науковий обіг досить давно і стало широко вживаним поняттям, але при цьому, як зазначає В. Ляшенко, з думкою якого ми погоджуємося, «про конкретний зміст якого найчастіше вже навіть і не замислюються ті, хто його вживає. До того ж, на жаль, успіхи в справі модернізації як економіки країни загалом, так і її регіонів зокрема поки мінімальні: економіка продовжує функціонувати в основному на базі радянського виробничого потенціалу дещо оновленого за рахунок використання сучасних інформаційно-комп'ютерних технологій» [2, с. 7].

До причин, що вимагають модернізацію економіки регіонів та національної економіки в цілому можна віднести не тільки незадовільний стан основних засобів, а й зростаючу міжнародну конкуренцію, що підвищує вимоги щодо здатності економічного простору регіонів адаптуватися до мінливих умов господарювання, пов'язаних із глобалізаційними змінами. Модернізація суспільних регіональних систем розглядається через призму різних сценаріїв розвитку регіонів, але об'єднуючим є необхідність модернізації системи управління та проведення адміністративних реформ в Україні.

На наш погляд, під модернізацією економіки регіональних суспільних систем слід розуміти не тільки як інноваційно-технологічне оновлення засобів виробництва, а розглядати як цивілізаційно-суспільний, революційно-прогресивний та незворотній процес, який включає розроблення та запровадження нових підходів до розвитку суспільних систем та нових методів соціально-економічного регулювання на регіональному рівні, що, у свою чергу, призведе до оновлення економічних взаємовідносин, пропорційності використання факторів виробництва, нівелювання регіональних диспропорцій, формування ефективних регіональних та міжрегіональних зв'язків, передумов розширеного відтворення самоорганізації господарського життя на певній території.

Модернізація призводить до надання регіонам нових властивостей на основі оновлення форм, методів та принципів господарювання із використанням нових виробничо-технологічних та інформаційних засобів і прийомів, які трансформують відносини у регіональних суспільних системах та економіці країни в цілому [4, с. 137].

Як зазначають автори колективної монографії «Інституційні фактори стійкого розвитку регіональних соціально-економічних систем» під редакцію В. П. Решетило «регіональний розвиток має бути орієнтований на майбутні геополітичні умови, тобто мова йде про стратегічну адаптацію, що досягається за допомогою модернізації економічного простору регіонів. Враховуючи всю важливість модернізації регіональних економічних систем, слід зазначити, що дані процеси повинні ґрунтуватися на реалізації правових, економічних, соціальних, культурно-моральних основ суспільства» [1, с. 111].

Отже, серед інституціональних детермінант становлення нового регіоналізму в Україні та модернізації регіональних суспільних систем необхідно виділити процес децентралізації владних повноважень. Процес подолання інституційних, соціально-економічних та морально-психологічних перешкод розвитку регіонів на сьогодні є нагальною вимогою часу, що сприятиме становленню нового регіоналізму. Децентралізація влади має бути поштовхом до модернізації регіональних суспільних систем, а також розроблення та впровадження нових стратегій розвитку регіонів за умов врахування механізмів децентралізації.

Децентралізація владних повноважень сприятиме: налагодженню взаємозв'язків та взаємоузгодженості інтересів регіонів із

загальнонаціональними, підвищенню ступеня довіри населення до влади, дасть можливість кожному регіону з урахуванням існуючих соціально-економічних проблем та регіональних потреб визначити безпосередню участі у вирішенні міжрегіональних проблем з метою більш ефективного міжрегіонального обміну національними ресурсами.

Децентралізація державної влади виступає детермінантною становлення нового регіоналізму, одним із основних шляхів комплексної реформи системи державного управління в Україні та має велике значення у модернізації регіональних суспільних систем, підвищенні ефективності всього процесу управління та соціально-економічного розвитку регіонів.

Розпочатий в Україні процес реформування у напрямку децентралізації влади триває, але не до кінця визначеним є механізм та обсяг делегованих владних повноважень, має певні недоліки та потребує удосконалення механізм взаємодії державної влади та органів місцевого самоврядування тощо, що перешкоджає підвищенню ефективності регіональних господарських систем.

Висновки. Один із напрямів реформування існуючого унітаризму, на наш погляд, полягає у децентралізації та розширенні владних повноважень на регіональному рівні, що сприятиме більш раціональному використанню ресурсів та потенційних можливостей регіональних господарських систем. Процес децентралізації владних повноважень сприятиме спрямуванню зусиль регіонів як на вирішення міжрегіональних проблем з метою ефективного обміну національними ресурсами так і на врахування регіональних соціально-економічних потреб та можливостей.

При становленні нового регіоналізму в процесі децентралізації влади, необхідним є не тільки передача владних повноважень від центральних до регіональних органів влади, а також посилення відповідальності останніх як перед населенням так і перед державою та знаходження оптимального балансу між децентралізацією та так званим «єдиновладдям» в управлінні.

Список використаних джерел

1. Решетило В. П., Стадник Г. В., Островський І. А. та ін. (2013) *Інституційні фактори стійкого розвитку регіональних соціально-економічних систем*, Харків : ХНАМГ.
2. Ляшенко В. І. (2013) *Модернізація економіки і концептуальні підходи к дослідженню структурних транс формацій старопромисленних регіонів*, Донецьк: ІЭП НАН України.
3. Тульчинська С. О. (2009) *Інтелектуально-інноваційна модернізація економіки України: теоретико-методологічні аспекти: монографія*, Київ: КПІ.
4. Тульчинська С. О. (2014) *Перспективи та домінанти розвитку інтелектуально-інноваційної системи регіонів України : монографія*, Херсон: Ви-во «ПП Вишемирський В.С.».

Тулчинский Р. В.

*канд. эконом. наук, доцент,
заведующий кафедрой менеджмента и публичного администрирования,
ЧВУЗ «Международный научно-технический университет
имени академика Юрия Бугая»*

ДЕЦЕНТРАЛИЗАЦИЯ КАК ФАКТОР МОДЕРНИЗАЦИИ ЭКОНОМИКИ РЕГИОНАЛЬНЫХ ОБЩЕСТВЕННЫХ СИСТЕМ В УСЛОВИЯХ СТАНОВЛЕНИЯ НОВОГО РЕГИОНАЛИЗМА В УКРАИНЕ

В статье в результате исследования генезиса научной мысли по модернизации экономики дана возможность дать авторское толкование данной экономической категории. Установлено, что под модернизацией экономики региональных общественных систем следует понимать не только инновационно-технологическое обновление средств производства, а рассматривать как цивилизационно-общественный, революционно-прогрессивный и необратимый процесс, который включает разработку и внедрение новых подходов к развитию общественных систем и новых методов социально экономического регулирования на региональном уровне, что, в свою очередь, приведет к обновлению экономических взаимоотношений, пропорциональности использования факторов производства, нивелирования региональных диспропорций, формирование эффективных региональных и межрегиональных связей, предпосылок расширенного воспроизводства самоорганизации хозяйственной жизни на определенной территории.

Модернизация приводит к получению регионами новых свойств на основе обновления форм, методов и принципов хозяйствования, с использованием новых производственно-технологических и информационных средств и приемов, которые трансформируют отношения в региональных общественных системах и экономике страны в целом. Обосновано, что среди детерминант становления нового регионализма в Украине и модернизации региональных общественных систем необходимо выделить процесс децентрализации властных полномочий. Децентрализация власти должна быть толчком к модернизации региональных общественных систем, а также разработки и внедрения новых стратегий развития регионов в условиях учета механизмов децентрализации.

Ключевые слова: *новый регионализм; модернизация экономики; децентрализация; развитие; региональная общественная система.*

Tulchinsky R. V.

*Cand. Econom. Sciences, associate professor
Head of the Department of Management and Public Administration,
PHEU «Academician Yuriy Bugay International scientific and technical university»*

DECENTRALIZATION AS A FACTOR OF MODERNIZATION OF THE REGIONAL SOCIAL SYSTEMS ECONOMY IN THE CONDITIONS OF NEW REGIONALISM DEVELOPMENT IN UKRAINE

The article is a study of the genesis of scientific thought on the modernization of the economy given the author's interpretation of the economic category. It is established that under the modernization of the regional social systems economy it is necessary to understand not only the innovation and technological updating of means of production, but also to be understood as a civilization-social, revolutionary-proactive and irreversible process. It includes the development and introduction of new approaches to the development of social systems and new methods of socio-economic regulation at the regional level, which in turn will lead to the renewal of economic relations, the proportionality of the use of factors of production, the leveling of regional disproportions, the formation of effective regional and

interregional links, the prerequisites for an expanded reproduction of self-organization of economic life in a certain territory.

Modernization leads to the provision of new properties to the regions based on the updating of forms, methods and principles of management using new production-technological and informational tools and techniques that transform relations in regional social systems and the economy of the country as a whole. It is substantiated that among the determinants of the formation of a new regionalism in Ukraine and the modernization of regional social systems, it is necessary to highlight the process of authority decentralization. Decentralization of power should be an impetus for the modernization of regional social systems, as well as the development and implementation of new strategies for the development of regions, subject to the consideration of decentralization mechanisms.

Keywords: new regionalism; modernization of economy; decentralization; development; regional social system.

**Тульчинский Р.В.
r_istu@ukr.net**